

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ

М.О. Лищенко, к.е.н, доцент кафедри статистики, АГД та маркетингу
М.О Тверезовська, студ.5 курсу, ФЕІМ, спец. «Облік і аудит»

Актуальність теми. В сучасних ринкових умовах успішна діяльність кожного суб'єкта господарювання полягає у підвищенні рівня економічної ефективності виробництва продукції. Облік готової продукції є важливою темою для розгляду і її актуальність полягає в тому, що більшість підприємств України займається виробництвом та реалізацією продукції.

Основне значення приділяється реалізації готової продукції - найважливішому економічному показнику роботи, що визначає ефективність, доцільність діяльності багатьох підприємств. В обсяг реалізації включається відвантаження і відпущена продукція, незалежно від того чи зарахований платіж на розрахунковий рахунок установи чи ні. Виробництво готової продукції, її реалізація та отримання доходів в умовах конкуренції є центральними проблемами функціонування підприємств.

Предметом дослідження є агрофірма «Рост», яка знаходиться с.Писарівка, Сумського району, Сумської області

Аналіз основних досліджень і публікацій Питання, пов'язані з обліком готової продукції, висвітлювали вітчизняні й зарубіжні економісти. Найбільш ґрунтовно проблеми обліку готової продукції розглянуто в працях вітчизняних вчених: Ф.Ф. Бутинця, А.М. Герасимовича, С.Ф. Голова, В.І. Єфименка, І.В. Жиглей, М.В. Кужельного, В.Г. Линника, В.М. Мурашка, Л.К. Сук, В.Я. Савченка, В.В. Сопка, а також зарубіжних вчених: П.С. Безруких, Д. Блейка, Б. Нідлза, В.Ф. Палія. Але, на сьогодні, залишається ще багато невирішених питань щодо вдосконалення обліку готової продукції.

Виклад основного матеріалу. Готова продукція — частина матеріально-виробничих запасів підприємства, призначена на продаж є кінцевим результатом виробничого процесу, закінчена обробкою (комплектацією), технічні і якісні характеристики якої відповідають умовам договору або вимогами інших документів, у разі, встановлених законодавством[1].

В організації обліку готової продукції важливою є підготовча робота: документальне оформлення й облік залишків сільськогосподарської продукції та продукції нового врожаю. Підготовча робота передбачає:

- Повну інвентаризацію залишків продукції минулих років;
- Ремонтні роботи по приведенню в належний стан токів, складського й вагового господарства;
- Паспортизацію й підготовку силосних та сінажних траншей;
- Перезатвердження матеріально відповідальної особи;
- Підбір і підготовка необхідних бланків первинних документів для обліку нового урожаю;
- Уточнення схем руху транспортних засобів із поля до токів та інших місць зберігання продукції із зазначенням відстані.

Готова продукція рослинництва повинна існувати як закінчена, укомплектована, повинна відповідати стандартам або технічним умовам, прийнята службами технічного контролю, поставлена паспортом, сертифікатом або іншим документом, що засвідчує її властивість і комплексність, здатна для депо, а бути здачі для місці замовнику – оформлена актами приймання або іншими документами.

Усі записи в бухгалтерському обліку про витрати і вихід продукції в галузі рослинництва проводять на підставі відповідних первинних документів:

- з обліку витрат;
- з обліку витрат предметів праці;
- з обліку витрат засобів праці;
- з обліку інших витрат;
- з обліку виходу продукції.

Для обліку надходження зерна від врожаю передбачено використання декількох варіантів документального оформлення, а саме:

- талони для обліку зерна;
- путівки на виїзд продукції;
- реєстри відправки та прийняття продукції з поля[4].

В ТОВ «Рост» зерно, зібране комбайнами і відправлене на тік, обліковують у талонах комбайнера та водія. Підготовлені бухгалтерією бланки талонів нумерують окремо для комбайнерів (ф. № 77в) і водіїв (ф. № 77б), вказуючи їх табельні номери і прізвища. Підписує їх головний бухгалтер. Талони реєструють за видами у Журналі обліку виданих талонів. Видають талони під розписку. При завантаженні зерна з бункера в машину, комбайнер і водій обмінюються талонами. До кінця робочого дня у комбайнера і водія повинна бути однакова кількість талонів, рівна кількості бункерів зерна.

Доставлене на тік зерно зважують і встановлюють масу брутто, тари, нетто. Водій передає завідуючому током одержані від комбайнерів талони, а він записує кількість доставленого зерна у виданому водію Реєстр приймання зерна від шофера (ф. № 77а). Реєстр ведеться в одному примірнику.

На току зерно обліковують у Реєстрі приймання зерна вагарем (ф. № 78а). Водій розписується в реєстрі про здачу зерна. Потім реєстр подається в бухгалтерію.

Комбайнер наприкінці робочого дня здає талони завідуючому током, одержуючи від нього Виписку з реєстру про намот зерно і зібрану площу (ф. № 67а).

По завершенню робочого дня, комбайнер і водій записують в обліковий листок тракториста-машиніста і, відповідно, в дорожній листок вантажного автомобіля дані про фактичний намот зерно і кількість перевезеного зерна. Потім ці документи здаються до бухгалтерії.

Завідуючий током передає до бухгалтерії одержані талони комбайнерів і водіїв разом з Відомістю руху зерна та іншої продукції з поля (ф. № 80) й Реєстрами приймання зерна. Разом зі складанням відомості, завідуючий

током робить записи у Книзі складського обліку (ф. № 40) [3] .

Зерно, яке підлягає доробці, на підприємстві оформляється Актом на сортування і сушіння продукції рослинництва(ф.№119), де зазначається кількість повноцінного зерна, кількість відходів, що не використовуються і можуть бути використаними. Також в акті зазначається відносна вологість до і після сушки. Його підписує агроном, завідуючий током і затверджує керівник підприємства.

При відправці зерна до приймальних пунктів оформляється товарно-транспортна накладна в 4 примірниках: перший - залишається в господарстві (в ньому зазначається фізична маса зерна); другий надається до хлібоприймального пункту; інші - з відмітками хлібоприймального пункту, знаходяться у водія (один з них використовується як додаток до дорожнього листа, другий надається до бухгалтерії).

Передача зерна на зерносклад оформляється накладною внутрішньогосподарського призначення(ф.№ 87). Накладна складається в двох примірниках. В ній зазначаються прізвище, ім'я та по-батькові одержувача, назва продукції, її кількість. Підписує накладну бухгалтер, завідуючий током, завідуючий складом. На безоплатно отримані посіви , активи рослинництва ми пропонуємо оформляти “Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю” . Цей документ використовується щодо конкретних посівів.

Оприбуткування продукції здійснюється на підставі Щоденника надходження сільськогосподарської продукції(ф.№81), де записують масу кожної партії продукції, дату і місце збирання (приймання).

Якщо негайне зважування ускладнено, можна застосувати раніше виміряну тару певного вмісту (відра, ящики тощо). Даний документ щодня складає бригадир на всю бригаду в одному примірнику.

Реалізація продукції оформляється товарно-транспортною накладною, яка складається в 4 примірниках. Усі переміщення по господарству оформляються накладними внутрішньогосподарського призначення, які складаються в двох примірниках.

При придбанні посівів біологічних активів рослинництва ми пропонуємо оприбутковувати за Актом приймання - передачі та/або обстеження посівів (поточних біологічних активів рослинництва)[2].

Що стосується синтетичного та аналітичного обліку, то готова продукція обліковується на підприємствах за місцями її зберігання та окремими видами у встановлених одиницях виміру натуральних (характеризують кількість, обсяг та вагу продукції відповідно до їх фізичних властивостей, використовують для кількісного обсягу готових виробів), умовно-натуральних (показники, необхідні для одержання узагальнених показників з обміну однорідної продукції).

На складі в облікових регістрах (картках, відомостях, сальдових відомостях, оборотних відомостях або книзі складського обліку) готова продукція обліковується в кількісному вираженні.

Кількісний облік готової продукції за її видами та місцями зберігання може бути організований декількома способами: 1) в сортових картках складського обліку, 2) без картковим способом[3].

На ТОВ «Рост» використовують безкартковий спосіб. При без картковому способі за допомогою ЕОМ кожен день складають оборотні відомості обліку випуску продукції з виробництва і руху готових виробів у розрізі складів та інших місць зберігання. При цьому необхідно звернути особливу увагу на збалансованість даних з оприбуткування, відпуску і по залишках продукції. Залишки готових виробів періодично інвентаризуються. У картках або книгах складського обліку здійснюються записи про надходження і відпуск готової продукції та щоденно виводяться її залишки[2].

При створенні повністю автоматизованих складів облік готової продукції в традиційній картковій формі не ведеться, а необхідні для управління дані отримують як: інформацію по запиту. Картки замінюються оперативними машинограмами залишків та рухами готової продукції по кожному найменуванню та виду.

В кінці місяця за даними аналітичного обліку витрат на виробництво визначається фактична собівартість готової продукції.

Аналітичний облік приймання та відпуску готової продукції на підставі прибуткових і видаткових документів, здійснюється за видами готової продукції, яка може відображатися за обліковими цінами (плановою собівартістю, актовими та відпускними цінами тощо) з виділенням в регістрах відхилень фактичної виробничої собівартості, виробів від їх вартості за обліковими цінами.

Оприбутковують готову продукцію на склади з виробництва за накладними (приймально-накладними) або відомостями здачі продукції/

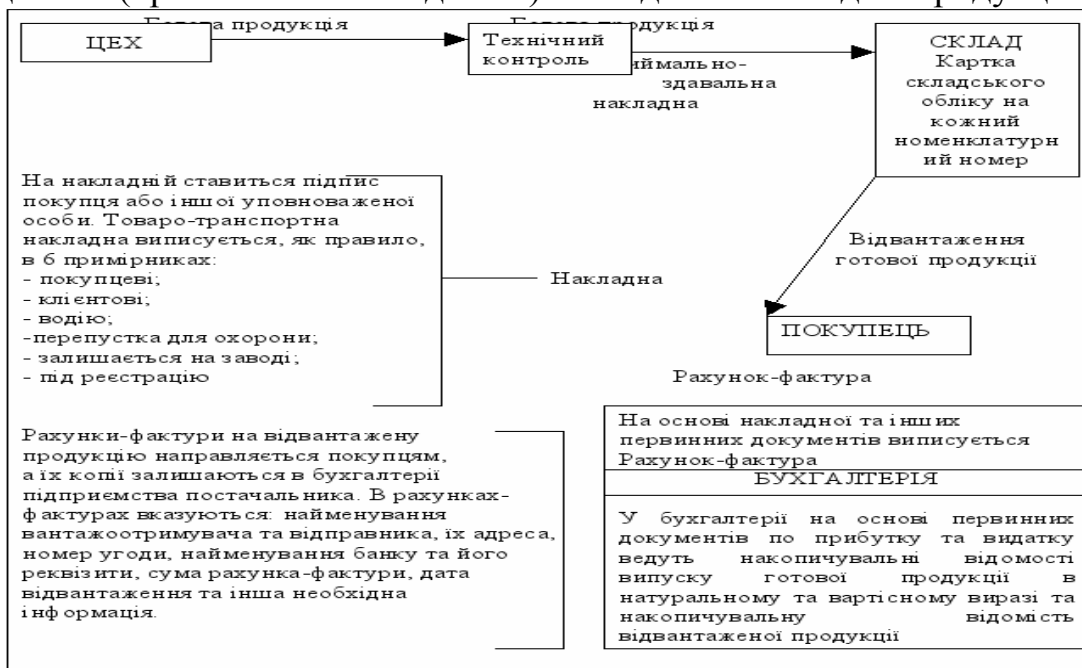


Рис. 1 Рух первинних документів з обліку готової продукції

За дебетом рахунка 26 «Готова продукція» відображають надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю. В аналітичному обліку можливе відображення готової продукції за обліковими цінами. При списанні готової продукції з рахунка 26 «Готова продукція» суму відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від вартості готової продукції за обліковими цінами (дані-відхилення) визначають як добуток рівня (відсотка) відхилень і вартості відпущеної за складу готової продукції за обліковими цінами. Рівень (відсоток) відхилень визначають діленням суми відхилень на початок місяця з сумою відхилень за продукцією, що надійшла на склад. Із виробництва за звітний місяць, на суму вартості залишку готової продукції за обліковими цінами на початок місяця та вартості оприбуткованої за звітний місяць з виробництва на склад готової продукції від її вартості за обліковими цінами. Суму відхилень фактичної виробничої собівартості готової продукції від її вартості за обліковими цінами, яку відносять до реалізованої продукції, відображають за кредитом рахунка 26 «Готова продукція» і дебетом відповідних рахунків, на яких відображено вибуття готової продукції.

Аналітичний облік готової продукції ведуть за її видами у Відомості руху готової продукції[4].

Безпосередньо у оборотно-сальдовій відомості відображають операції з передачі на склад готової продукції від виробництва (дебет 26, кредит 23), напівфабрикатів, призначених для реалізації (дебет 26, результати (дебет 79, кредит 26), витрати готової продукції на виробництво (дебет 80, кредит 26), або витрати від псування готової продукції (дебет 84, кредит 26), чи від стихійного пиха, катастроф на малих підприємствах (дебет 85, кредит 26), списання собівартості реалізованої готової продукції (дебет 90, кредит 26), витраченої для загально виробничих потреб (дебет 92, кредит 26), витрат на збут (дебет 93, кредит 26), для власних потреб (дитячі дошкільні заклади та ін.), або на списану нестачу (дебет 94, кредит 26) на підприємствах, що використовують рахунки класу 9. Придбання готової продукції підзвітними особами (дебет 26, кредит 37), відображають у Журналі 3, до оцінку готової продукції (дебет 26, кредит 42) - (дебет 26. кредит 71) .

Як і за попередніми рахунками, кредитовий обіг із оборотно-сальдової відомості переносять у Головну книгу.

Облік готової продукції повинен забезпечити контроль за виконанням завдань по випуску продукції згідно договірного асортименту на всіх стадіях її руху: зберіганням готової продукції за обсягом, асортиментом та якістю; своєчасною випискою документів на відвантаження; поданням розрахункових документів покупцям та контроль своєчасного здійснення платежів; використанням матеріальних і фінансових ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції.

Для синтетичного обліку готової продукції призначено активний рахунок 26 «Готова продукція». За дебетом цього рахунка відображаються надходження готової продукції власного виробництва на склад за фактичною виробничою собівартістю; за кредитом - відпуск готової

продукції за фактичною виробничою собівартістю. Залишок є тільки дебетовим і показує виробничу собівартість готової продукції на кінець звітного періоду.

Якщо готова продукція даного виробництва повністю спрямовується для Використання на самому підприємстві, то на рахунку 26 «Готова продукція» вона може не оприбутковуватися, а враховуватися на субрахунок 201 «Сировина і матеріали» або інших, залежно від призначення цієї продукції

ТОВ «Рост» враховують рух продукції рослинництва та переробки протягом року за плановою виробничою собівартістю готової продукції, яку в кінці звітного періоду доводять до фактичної собівартості. Для обліку призначено рахунок 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва».

По дебету рахунка 27 відображається надходження сільськогосподарської продукції, по першому - вибуття сільськогосподарської продукції внаслідок і продажу, безоплатної передачі тощо. На цьому рахунку обліковують продукцію, одержану від власних рослинницьких, тваринницьких та промислових підрозділів підприємства, яка призначена для продажу на сторону та для іншого невиробничого споживання (видачі й продажу працівникам, передачі в невиробничу сферу, наприклад, в дитячі садки, їдальні тощо); продукцію, яка призначена для споживання в тваринницьких підрозділах як корми або для виробництва кормів у кормоцехах; продукцію, яка вирощена для годівлі худоби, а також продукцію та відходи, одержані при доведенні товарної продукції та насіння до належних кондицій; насіння та посадкового матеріалу, включаючи саджанці, призначені для закладання та ремонту власних насаджень.

Продукція сільськогосподарського виробництва поточного року обліковується за плановою собівартістю, яку в кінці звітного періоду доводять до фактичної собівартості. Підприємства, які не обчислюють собівартість продукції, наприклад фермерські господарства, беруть її на облік за поточними (діючими на момент складання звітності) цінами. Різниця між фактичною і плановою собівартістю готової продукції, яка визначається в кінці року, відноситься пропорційно на рахунок продукції та на інші рахунки, на які ця продукція була списана протягом року[5].

Реалізованою продукцією підприємства вважається продукція (товари, роботи, послуги), за яку покупцеві (замовникові) пред'явлені розрахункові документи. Пред'явленими розрахунковими документами (покупцеві, замовникові) вважаються документи з моменту подачі їх до установи банку (за умови здійснення розрахункових операцій через установи банків), або передачі їх покупцеві (замовникові) відповідно до умов, передбачених договором (контрактом), тобто без участі установ банку.

Якщо покупець (замовник) за умовами договору одержує продукцію безпосередньо на підприємстві-виробнику, то така продукція вважається реалізованою після видачі і відповідного оформлення документами та пред'явлення покупцеві-замовникові розрахункових документів.

Реалізованою вважається також продукція, за яку підприємство-продавець одержало плату або авансові платежі.

Реалізованою продукцією вважається продажна вартість відвантаженої продукції, зазначеної в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями (замовниками) документах, або продажна вартість відвантаженої продукції (виконаних робіт, послуг), зарахована як платіж на готову продукцію (виконаних робіт, послуг), зазначеної в оформлених як підстава для розрахунків з покупцями (замовниками) документах, або продажна вартість відвантаженої продукції (виконаних робіт, послуг), зарахована як платіж на рахунки підприємства в установах банків

Для відображення собівартості реалізованої продукції призначений рахунок 90 «Собівартість реалізації», який наприкінці звітного періоду списується в дебет рахунка 79 «Фінансові результати». Для відображення податків на додану вартість, акцизного збору використовується рахунок 70 «Доходи від реалізації» (в дебет рахунка). Витрати на збут (рах 93) списуються на зменшення фінансових результатів - в дебет рахунка 79 «Фінансові результати». Доходи від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) відображаються на кредиті рахунка №70 «Доходи від реалізації», субрахунок 701 «Дохід від реалізації готової продукції». Для отримання фінансових результатів від реалізації продукції (робіт, послуг) наприкінці звітного періоду одержане сальдо на рах. 70 «Доходи від реалізації» списуємо на активно-пасивний рахунок 79 «Фінансові результати».

Висновки. Отже, дослідивши організацію надходження та руху готової продукції в ТОВ «Рост» нами було зроблено висновок, що для первинного обліку надходження зернової продукції від урожаю було б доцільніше і зручніше використовувати не путівки, а талонний метод (зокрема талони комбайнера і талони шофера).

У разі використання талонів в обліку передбачено використання таких документів:

- талон водія (с.-г. об., ф. № 76);
- талон бункериста (с.-г. об., ф. № 77г).

Ці талони виготовляються на цупкому папері різного кольору. До початку збирання врожаю працівники бухгалтерії підприємства готують бланки талонів. У них зазначається назва підприємства, табельні номери та прізвища комбайнерів, водіїв (бункеристів). Кожен вид талонів має окрему нумерацію. Талони підписуються головним бухгалтером і скріплюються печаткою.

Підготовлені таким чином талони реєструються за видами в Журналі обліку виданих талонів (с.-г. об., № 188), де зазначаються прізвища одержувачів, номери та кількість талонів. Після реєстрації талони видаються комбайнерам та водіям під розписку.

Кожний талон призначений для обліку одного повного бункера зерна, яке відправляється від комбайна. При відправленні одного повного бункера зерна від комбайна комбайнер передає водію один талон комбайнера, при цьому водій передає комбайнеру один талон водія.

Перевагою цього методу є те, що при відправленні одного повного бункера зерна в талонах не робиться ніяких додаткових записів.

Якщо від комбайна відправляється половина або чверть бункера, то у обох талонах робиться запис про фактично відвантажену його кількість, а також зазначається дата та підпис комбайнера чи водія. Комбайнер на кожну партію відправленого від комбайна зерна повинен передати водію свій талон, а водій комбайнерові — талон водія.

До повного завантаження автомобіля водій може забирати зерно від кількох комбайнів, при цьому відбувається обов'язково обмін талонами з комбайнерами. Таким чином до кінця робочого дня у кожного комбайнера буде стільки талонів водія, скільки бункерів (повних і неповних) зерна він намолотив і відправив від комбайна, а в кожного водія — скільки він одержав бункерів (повних і неповних) зерна від комбайнерів.

Доставлене на тік автомобілями від комбайнів зерно зважують і встановлюють масу брутто, тари і нетто. Одночасно водій повинен передати завідувачому током (вагареві) талони, одержані від комбайнерів, і Реєстр приймання зерна від водія (с.-г. об., ф. № 71 а), який ведеться в одному примірнику і постійно протягом робочого дня знаходиться у водія. У цьому реєстрі завідувачий током (вагар) має записати номери талонів комбайнера, назву культури, масу прийнятого зерна в кілограмах, номер поля, відстань перевезення і розписатися про приймання зерна.

Зерно, передане від комбайна на тік обліковується у Реєстрі приймання зерна та іншої продукції (с.-г. об., ф. № 78), який відкривають щодня на кожну культуру та її сорт. Завідувачий током записує в цей реєстр номер реєстру приймання зерна від водія, номери талонів, прийнятих від водія, помер поля, прізвище водія, який привіз зерно, марку і номер автомобіля, масу брутто, тари, нетто по кожному комбайнеру окремо. Цей реєстр є підставою для оприбуткування зерна, і ведуть його лише в одному примірнику.

ТОВ «Рост» використовувало неліцензійну версію програми «1С: Бухгалтерія 7.7», строк дії якої завершився у 2010 році. На сьогодні ТОВ «Рост» використовує ліцензійну версію «1С: Бухгалтерія 8». На нашу думку ТОВ «Рост» необхідно повернутися до старої версії програми (7.7), тому що «1С: Бухгалтерія 8» має ряд недоліків, а саме:

1. надто жорсткі вимоги до комп'ютерної техніки (не менше ніж 512 Мб оперативної пам'яті), а наслідок - велике завантаження обчислювальної потужності комп'ютера і, таким чином, повільніше проведення первинних документів;
2. відсутність проведення послідовностей (дуже не зручно перепроводити всі документи);
3. банківські виписки формуються тільки після введення платіжок (як результат - з'являється забагато зайвої інформації);
4. немає розрахунку заробітної плати від оберненого;
5. в порівнянні з 7.7 версією - дуже повільна;

6. розділений податковий і бухгалтерський облік (це є мінусом, так як контролювати податковий облік набагато складніше);
7. необхідність зазначати всю додаткову інформацію з податкового обліку (податкове призначення, стаття ВД/ВВ тощо) у всіх документах (і відвантаження, і оплати);
8. дуже незручне розділення інтерфейсів і звітів у 8 версії;
9. є помилки, які виправляються не надто швидко.

Плюси нової «1С: Бухгалтерія 8»:

1. можливість налаштувань схем ведення обліку;
2. панель функцій (допомагає як початківцю так і гуру);
3. підключення друкованих форм і звітів безпосередньо в БД (не потрібно змінювати конфігурації додаючи якусь форму);

обмін даними між декількома базами без зовнішніх програм і обробок

Хоча й є свої плюси (їх небагато), але ми все ж таки рекомендуємо перейти ТОВ «Рост» на стару версію програми - «1С: Бухгалтерія 7.7». Використання «1С: Бухгалтерія 7.7» дозволить швидше проводити операції та швидше і без помилок заносити дані з первинних документів до баз даних «1С: Бухгалтерія 7.7».(рис..2)

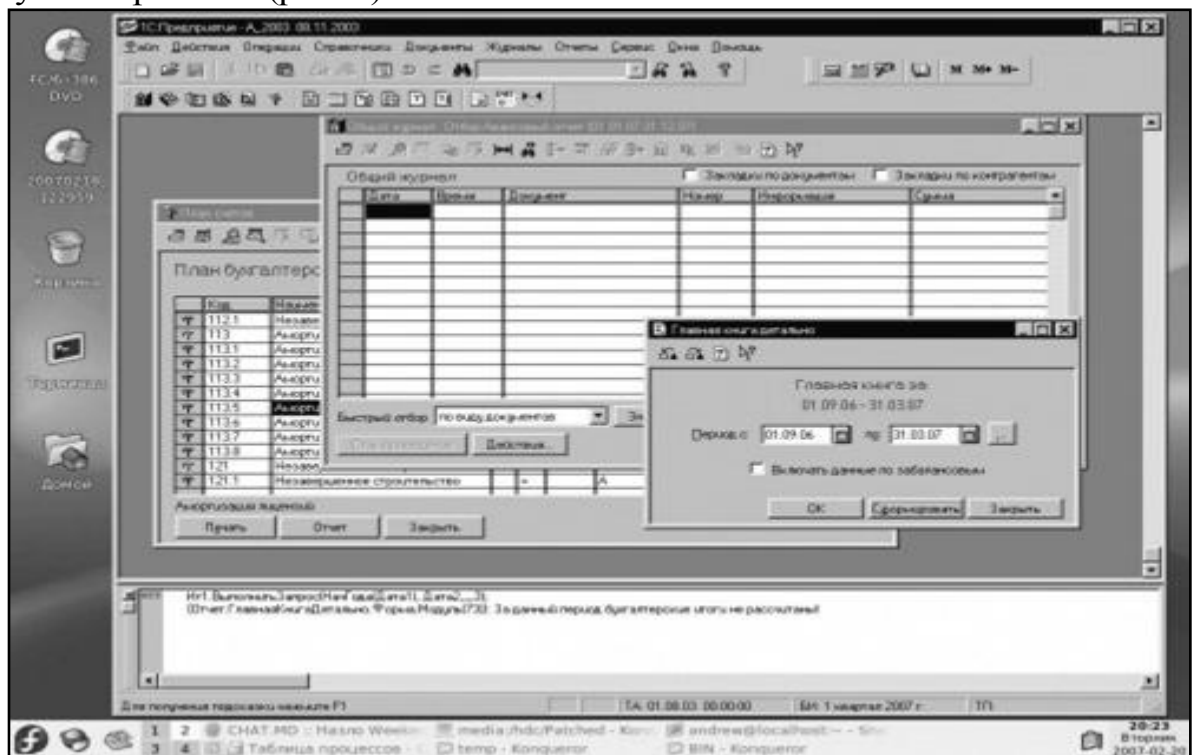


Рис. 2. Приклад роботи з програмою 1С: Бухгалтерія 7.7

Література

1. Боярко Н. А. Облікова політика підприємства.//Бухгалтерія в сільському господарстві.-2010.- №18.-с.19-21
2. Бундюк А. Н. Компьютерная система автоматизации бухгалтерского и налогового учета / А. Н. Бундюк, С. В. Филиппова. – Харьков : «Одиссей», 2010. – 239с.

3. Грищенко О. В. Щодо вдосконалення первинного обліку реалізації готової продукції підприємств / О. В. Грищенко. [Електронний ресурс] / Режим доступу <http://ev.nuos.edu.ua/content/shchodo-vdoskonalennya-pervinnogo-obl%D1%96kureal%96zats%D1%96i-gotovo%C3%96i-produkts%D1%96i-molokopererobnikh-p%D1%96>
4. Івахненко С.В. Організація бухгалтерського обліку в умовах застосування комп'ютерної техніки (на прикладі підприємств Житомирської області): Автореферат дисертації канд. екон. наук: 08.06.04) Національний аграрний ун-т. – К., 2009. – 19 с
5. Маренич Т. Г. Бухгалтерський облік в агроформуваннях: Підручник. / За ред. В. Я. Ламбросова. — 2-е видання, доповнене і перероблене. — К.: ВД «Професіонал», 2011. – 896с.

Анотація: У даній статті досліджено шляхи вдосконалення обліку готової продукції на сільськогосподарських підприємствах. Вивчено питання первинного, синтетичного та аналітичного обліку. Запропоновані заходи, щодо покращення обліку на підприємстві.

Аннотация: В данной статье исследованы пути совершенствования учета готовой продукции на сельскохозяйственных предприятиях. Изучен вопрос первичного, синтетического и аналитического учета. Предложенные меры, по улучшению учета

Annotation: This paper investigates ways of improving of finished products to the farms. The question of primary, synthetic and analytical accounting. Proposed measures for improving accounting in the enterprise